

OBRRTNIK

Glasilno Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverjenišvo za izdajo lista „Obrtnik“ (Lovro Pičman). Uprava: Ljubljana, Ilirska ul. 15.
Naročnina znaša: za celo leto . . . 30.— Din
za pol leta . . . 15.— „
posamezna številka . . . 1'50 „

V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik dipl. teh. A. Kunstler. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponatis člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Leto I.

Ljubljana, dne 22. julija 1932.

Štev. 9.

Obrtniški zbor.

Kratko smo že v zadnji številki omenili o javnem obrtniškem zborovanju, ki ga bo priredilo „Društvo jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani“, dne 4. septembra 1932.

Da pa o tem spregovorimo danes dalje, je vprav potreba kajti obrtniški zbori, kot taki morajo biti izraz volje, moči in zahtev obrtništva pred tem forumom, ki je namenjen predvsem le obrtniku, kjer se more od njega čuti pravo voljo, želje in potrebe. Prevladati namreč mora med nami obrtniki naziranje, kakor tudi zaupanje v samega sebe, svoje znanje in pravilno upoštevanje naših dolžnosti, da smo enakovredni člani in pripadniki ene največjih gospodarskih panog v naši državi, ki mora brezdvomno biti toliko disciplinirana in prostovoljno organizirana, kot so druge manjše gospodarske panoge. Prav zato pa pripadajo prostovoljnim obrtniškim organizacijam vse one naloge, ki zadevajo vse obrtništvo brez ozira na poklice, ki pa so enako važna in pomembna prav za vso obrt.

Takšen zbor, ki je namenjen prav vsemu obrtništvu in katerega se mora isto tudi v častnem številu udeležiti, bo zgoraj imenovan. Dolžnost vsakega obrtnika in obrtnice pa je, da se tega zbora sigurno udeleži in aktivno sodeluje na njem, najsibo s kakšnim referatom, predlogom ali z udeležbo pri debatah, ker le na ta način, da bo delo vsestransko porazdeljeno in govorniki iz vseh delov naše banovine, bomo dokazali, da smo obrtniki zmožni imeti zbor in zborovati tako, kakor našemu stanu odgovarja. Izvesti bo mogoče zbor le na ta način disciplinirano ako nam cenjeni tovariši, obrtnice in obrtniki, čimprej pošljejo svoje predloge in sporoče o čem žele na zboru referirati, da odbor „Društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani“ vse potrebno uredi, da ne bo preveč referatov za eno in isto stvar. Nekaj tovarišev obrtnikov iz raznih krajev banovine nam je že sporočilo, da bodo poročali o važnih stanovskih sedanjih stvareh. Potrebno pa je nadalje, še več referatov, ker hočemo predelati na tem zboru prav vsa vprašanja, ki zadevajo danes obrtništvo in ki jih je mogoče podati v lepo vezani besedi potom sestavljenih referatov. Predvsem svetujemo tovarišem obrtnikom in obrtnicam, da nam sporoče, če so pripravljene referirati n. pr. o davčnih zadevah, obrtniškem tisku, obrtni mladini, strokovnemu šolstvu, o javnih institucijah, raznih socialnih vprašanjih, denarstvu, obrtniških kreditih, obrtniških društvih, krizi i. t. d.

Danes imamo premnogo vprašanj, ki nas obrtnike zadevajo ter bi bilo nepravilno, ako ne bi teh javno obravnavali. Zato pričakujemo odziva, da se na zboru obrtniki med seboj pomenu o važnih naštetih vprašanjih, preko katerih, posebno v današnjih časih, ne smemo kar tako.

Ta zbor bo ogledalo obrtniške samozavesti, discipliniranosti in mogočna manifestacija enotnosti vsega obrtništva.

Triletka »Obrtniške zbornice«.

Neodkritosrčni, krivi oznanjevalci in zapeljivci obrtnikov, kateri propagirajo suženjstvo obrtnikov za njih odrešenje, nam vodijo obrtniško gospodarsko politiko v tako smer, da bi obrtnik postal odvisen za vsak samostojen predlog, ki bi ga hotel upeljati, od milosti teh gospodov. Toda, oni računajo tudi tukaj brez kramarja, ker to zaslepljevanje obrtnikov se je predčasno razkrinkalo, ter spoznalo vse mahinacije nekaterih gospodov okoli skupne trgovske, industrijske in obrtne zbornice, ki si laste obrtnikove pravice. S to njihovo zahrbitno in protiobrtiško politiko se je nam obrtnikom pričelo dramiti naš ponos do našega obrt-

niškega poklica in to je po vsej pravici začetek konca teh obrtniških komendantov.

Ako so nam ti gospodje do sedaj s svojo nezmožnostjo slabo vodili gospodarsko obrtniško politiko, nam s tem nikakor ne morejo zadostno dokazati, da jih bomo obrtniki pri svojem bodočem samostojnem in bolj plodovitem gospodarskem delu pogrešali. Zbornica je v njenem sedanjem sestavu za obrtnika slaba. (O tem gospodje okoli „TOI“ niti sami ne dvomijo.) Saj je v vsej dobi njenega dela od nje prišel le takrat kak pameten predlog, kadar jim ga je povedal obrtnik. Kadar je pa tak pameten predlog bil v nasprotju interesom trgovcem, industrijem ali uradništvu, se pa enostavno ni upošteval in se ga ni nikdar praktično uveljavilo. In ali naj se to stanje in ta praksa izvršuje neizpremenjeno še v nadalje in pod pokroviteljstvom nekaterih častiteljnih in nezmožnih skazenih tovarišev obrtnikov? Ne!

Prepričani bodimo, ko bi kdo teh gospodov sočustvoval z obrtnikom, bi danes obrtniški stan, po osemdesetih letih skupne zbornice ne bil zaničevan, temveč bi bil upoštevan ravno tako, kot takrat, ko se je zbornica ustanovila in kakor je bil spoštovan takrat, ko obrtnik svoje pravice ni prepustil drugim v izrabljanje. Svoboda naših pradedov nam je postala naše stremenje in mi se borimo za enako pravico, kot so jo imeli ženo. Enake svobode hočemo biti deležni tudi mi in naj jo uživajo pozneje tudi naši obrtniki zanamci. S ponosom bode vsak obrtnik povdarjal svoj poklic in v takem ponosu na svoj stan, bode mogoče napredovati tudi gmotno pri zaslužku. Dosega povoljnjšega stanja v obrtniškem pokretu se nam pa nudi samo v samostojnih, od obrtnikov vodenih ustanovah, v tem slučaju v samostojni „Obrtniški zbornici“ in v samostojnih zadrugah.

In kaj bode prva temeljna naloga „Obrtniške zbornice“? Treba ji bode napraviti načrt vsaj za tri leta, po katerem bi se ustvarilo pogoje za obrtnikovo boljšo bodočnost.

1. Obrtnikom bi se morala pustiti možnost samostojnega razvoja v obrtniških zadrugah, kjer bi imeli predlogi in ukrepi teh zadrug odločilno in zadnjo moč, torej samostojnost.

2. Reducirati vse nepotrebne denarne dajatve obrtnikov, naj si bode to pri socialnih zavarovanjih, v upravah, pri uradništvu, pri dijetah, nagradah itd.

3. Odločno bi se moralo odpraviti vse vmesne posredovalne, s stroški zružene urade, ter njih ustanove in zveze, katere vse so si zasigurale na svojem neplodnosnem in nepotrebem delu denarne doživljenjske dohodke iz obrtniških prispevkov.

4. Določiti vsakemu obrtniku minimalen, za življenje potreben zaslužek in dohodek. Obrtnikom, ki ne dosežejo tega minimuma, se mora preskrbeti do odgovarjajoče višine dohodkov pri državnih in javnih dobavah prednost pri oddaji dela.

4. Določiti razmerje med deželskimi in mestnimi obrtniki. Določiti pravo razmerje med obrati z ročnim in strojnim izdelovanjem. (Določiti delavni čas in cene.)

6. Držati kontrolo čez državne in mestne obrtniške delavnice, odnosno te odpraviti, obrtniško delo pa izročiti obrtnikom v izvršitev.

To so samo nekatera nujna zbornična dela, katere nam pa sedanja zbornica ne bo nikdar upeljala, ker nima obrtnik v njej one moči, kakor bi jo imel v samostojni „Obrtniški zbornici“.

Mesarji na Bavarskem so imeli zborovanje, kjer so najenergičnejše protestirali proti prevladi klavniški pristojbini. V Monakovem se plača na sejmu goveja živina II. vrste po 15 Din kg žive teže, prašiči pa po 10 Din kg.

JAKOB KOVAČ
krojaški mojster
CELJE Raglova ul. 6.

Riporočam svojo bogato zalogo češkega in angleškega blaga. Za dobro delo kakor tudi za najnovejši koroj jamčim Cene primerno znižane.

Lovsko orožje,

autom. Browning pištole, revolverje, municijo, lovske in športne potrebščine, pirotehnične predmetke i. t. d. priporoča

Albert Rutar
puškar
Celje

Švicarski zidarji skušajo zidarsko sezonsko delo prestaviti na zimski čas, ker se dobi v zimskem času lahko domače brezposelne delavce za zidarsko delo. Sedaj je v Švici zaposlenih preko 30 tisoč inozemskih delavcev (Lahov) v stavbinski stroki.

Pripravljalni odbor za Obrtno društvo za Rogaško Slatino in okolico v Rogaški Slatini sklicuje

USTANOVNI OBČNI ZBOR
Obrtnega društva za Rogaško Slatino in okolico

dne 24. julija 1932 ob 9. uri dopoldne v prostorih hotela „Pošta“ v Rogaški Slatini.

DNEVNI RED:

1. Poročilo pripravljalnega odbora.
2. Čitanje pravil in sprejemanje članov.
3. Volitev odbora.
4. Proračun za leto 1932/33.
5. Predavanje o obrtnem zakonu in pomenu obrtniških organizacij in stanovski zavesti obrtništva.

Ker se vrši ta dan tudi izlet obrtnikov iz Celja v Rogaško Slatino, vabimo vse tovariše obrtnike iz Rogaške Slatine in okolice, da se ustanovnega občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

Odbor.

Obrtnice! Obrtniki! 4. septembra vsi na obrtniški zbor v Ljubljano

Obrtništvo in narodna politika.

V vseh naprednih in nacionalnih državah Evrope, kakor tudi izven nje, tvori obrtništvo ne le visoko razvito stanovsko skupino, ki zastopa življenjske interese svojih pripadnikov, temveč tvori istočasno tudi močno in zanesljivo oporo splošno narodnemu-državljanskemu pokretu ter tudi z velikim interesom v tem pravcu obrtništvo aktivno sodeluje pri narodni in državni politiki. S tem je vsekakor podano najboljšo jamstvo, da v splošnem zavzema danes obrtništvo vsega sveta ne le mesto globoko stanovsko-moralno in materialno čutečih skupin, temveč tudi globoko občuti vse svoje moralne in materialne dolžnosti do splošno narodno-političnega pokreta.

Tudi obrtništvo naše države, kot čista in najstarejša narodno-gospodarska panoga se posebno v predelih severozapadnih pokrajin močno približuje zapadnoevropski mentaliteti v shvačanju ne le vseh svojih stanovskih interesov, temveč tudi v pojmovanju vseh vprašanj splošno narodnih in državnih. Vendar se nam zdi, da pri sodelovanju na tem pokretu naše obrtništvo ne toliko po lastni krivdi, kot po krivdi onih ljudi, ki nekako monopolizirajo politično-nacionalna vprašanja, do danes še ni moglo pokazati pravih uspehov in sadov, četudi mu nikdo ne more odrekati čistega narodno in politično aktivno sodelujočega lica, ki ga v odločilnih momentih ne zataji, temveč strumno in strnjeno dokaže svojo čisto konstruktivno politično voljo do najsvetejših načel brezkompromisnega jugoslovanskega narodnega in državnega edinstva.

Naše obrtništvo je narodno, je jugoslovansko, je patriotsko. Poleg najvišjih državnih in narodnih načel ne priznava ničesar drugega za svojega, kar ni narodno ne državno in kar more današnjemu državnemu in nacionalnemu redu in načelom pri nas nasprotovati, to moramo na tem mestu pibiti in podčrtati. Obrtniki hočemo danes ne glede na mnoga in velika vprašanja svojega lastnega stanu, ne glede na veliko važnost naših gospodarskih problemov, ki tudi pri nas prebolujejo vso težo vsesplošne krize, aktivno in konstruktivno sodelovati pri narodni politiki, zavedajoč se, da bi bili brez interesa do nje le polovičarski državljani. Obrtniki se zavedamo posebno v današnjih razmerah resno, da brez splošnega sodelovanja s tem, da je vsak dolžan najprej izpolniti vse svoje stanovske, narodne in državne dolžnosti, ne bo mogoče skupno na ramenih in žuljih nas vseh dvigniti našo moč, našo gospodarsko, narodno in državno samozavest v faktor, ki ga ne bo v bodoče upognila nobena sila več.

Vsa ta vprašanja nam tem jasneje stopajo danes pred vest in oči, ko se organizirajo narodne mase v nove prerrojene in neopredeljene narodne politične sile in mislimo, da je danes pravi čas, če mi obrtniki javno izjavimo, da hočemo pri tem pokretu sodelovati, da hočemo biti odkritosrčni in zavedni sodelavci na organiziranju vseh narodnih materialnih in moralnih moči za naš pohod k ozdravljenju. Čulima danes potrebo, apelirati na vse tozadevne faktorje, da se nas ne gleda in jemlje kot stanovsko opredeljeni gospodarski faktor, temveč da se nas z vseh mest hote gleda s pravilnim očesom in razumevanjem, da smo v tem momentu preko vsega le polnopravni lojalni državljani, ki hočemo temu primerno nositi tudi vsa bremena in dolžnosti, ki jih terjata od nas narod in država. Obrtniki stojimo danes na stališču, videti in ohraniti forum, ki zastopa najvišje narodne, politične, gospodarske, kulturne in socialne interese, ono nekdanjim strankarskim stremljenjem, osebnostim in materialnim težnjam, nedotakljivo predstavnicu, kjer bode vsak lojalen, svoje dolžnosti spolnjujoči državljan, deležen svojih pravic in neprijetnosti. V tem znamenju in s temi načeli, tovariši obrtniki pristopamo intenzivno k delu za naše najvišje državljanske dolžnosti v narodno-političnem pravcu. Prepričani smo, da bomo deležni s tega mesta povsod pravega razumevanja, zavedamo pa se in tudi prepričani smo o tem, da brez obrtniških mas v narodno-političnem pokretu ni popolnosti in zakroženosti celote. Tako hočemo imeti drugo drugoga svoje dolžnosti, ki naj bodo namenjene pravic, splošnosti in njenemu ozdravljenju od materialne in moralne konsterniranosti.

Ni pa še dovolj, če smo samo obrtniki pripravljani sodelovati pri ozdravljenju prilik in buditi zaupanje obrtniških mas do naroda, države in pravice. Želimo in pričakujemo kot organizirana gospodarska celota od onih, ki so si naredili nalogo urediti pravo in čisto narodno politiko, da nas upoštevajo, stopijo v stike z nami, ker le tedaj in na ta način bo obrtništvo pravilno razumelo poziv na sodelovanje k ozdravljenju političnih prilik potom organiziranja ne-

opredeljenih narodnih političnih sil. Le na ta način, da bo upoštevana vsaka panoga ali posameznik kot konstruktivni faktor, je ustvarjena možnost sodelovanja vseh za dobrobit in napredek naše države.

Iznajdbe in patenti.

Izpremembe v konstrukciji automobila v naslednjih letih.

Kakor se nam zdijo oblike in konstrukcije avtomobilov, ki so bili v modi pred 10 leti nepopolne, tako nepopolni bodo za nas sedajšnji avtomobili že po preteku nekaj kratkih let. Pogoji za izpolnitev konstrukcije avtomobila so tako napredovali, da smemo pričakovati v kratko do gledni dobi velik preokret avtomobilizma. Med tem, ko se tovorni in avtobusni avtomobili prerorientirujejo na pogon z surovim oljem in na pogon s paro visokega pritiska, bodo ostali v avtomobilih za osebni promet še nadalje bencinski motorji, ker pri teh vprašanje štedenja še ni toliko v ospredju kakor pri prvo omenjenih.

Pri osebnih vozeh se že sedaj močno npravlja pogonska sila na prednja kolesa, ker ima voz veliko večjo varnost pri vožnji, če je vlečen, kakor pa, če je potiskan. Tudi v sredi deljene in tako zvane nihajoče osi se bodo uveljavile, ker voz s takimi osmi manj trese med vožnjo, ako niha vsako kolo za sebe. Pnevmatika za kolesa dobi dvojno sled. Ta pa je taka, da bode imela široko podlago in dober prijem na cesto, toda le majhno dotikališče. Predstavljajmo si to pnevmatiko, ako si mislimo dve pnevmatiki eno poleg druge, kakor je to običaj pri težkih tovornih avtomobilih, kjer sta zadaj dva kolesa paralelno spojena. Pnevmatika z dvojno sledjo za osebne vozove je pa delana iz enega kosa in ima po sredi globok jarek. Taka pnevmatika prijemlje dobro cesto, in je elastična med vožnjo, varuje pa tudi ceste pred izrabo, ker ne koplje jam vsled široke podlage.

Poleg novosti, ki so že delno v uporabi bode pa konstrukcija avtomobila usmerjena tudi na odpravo dviganja prahu za vozečim vozom. Slednji nedostatek avtomobila je gotovo vsakemu pasantu v škodo in spodliko. Izvedljiva ideja, kako bi se odpravilo prašenje za avtomobilom je naslednja.

Ker povzroča dviganje prahu pri vozečem avtomobilu rotacija koles, torej učinek enak Flettnerjevemu rotorju, je treba vsa štiri kolesa opaziti in preprečiti po možnosti dostop zraka do rotorja. Opaž mora nihati fiksno s kolesom, ne pa kakor nihajo sedaj blatišča pri avtomobilu, katera povzročajo valovanje zraka. Drugi vzrok dviganja prahu je tvorjenje brezračja za vozečim avtomobilom. Ta vakum dvigne s kolesi od ceste odtrgan prah in ga meša toliko časa, da se ozračje po odhodu voza pomiri, vsled česar se dvignjeni delci zopet vsedejo na podlogo. Ker nastaja vakum za vozečim vozom zato, ker je avtomobil odrinti zračno plast, se pač ne sme te količine zraka odriniti. Vso to množino zraka mora avto izpred sebe usrkati, usrkan zrak se spelje po kanalih pod in nad karoserijo (limuzina) na zadnjo stran voza, ter se ga zadaj skozi primerne šobe razdeljeno pušči izstopati, da izpolni vakum. Tudi izpred opaža koles se mora zrak prisilno speljati na zadnjo stran. Odprava valkuma bi bila tako odvisna le od preciznega vsrkavanja in izpuščanja zraka.

Za srkanje zraka izpred avtomobila bi se rabil povečan ventilator hladišča in izpuh motorja, katerega se prekonstruiru v injektor. Sila, katera bi se porabila za to delo, bi bila visoko odstotno izrabljena v prid pogona avtomobila. Ta sila bi odstranjevala zračni odpor in negativno delo vakuma, kar porabi pri hitri vožnji 50 do 80% koristnega učinka motorja, zato bode dosegel tak voz tudi večjo hitrost z manjšo porabo goriva.

Pri avtomobilski karoseriji je pa velik, neresen nedostatek to, ker je zaprt razgled iz avtomobila predpogojno pri limuzini, ker odprt voz radi prevelike izpostave prepihu med vožnjo skoraj ne pride več v poštev drugje, kakor izključno za šport. Karoserijske tovarne skušajo rešiti ta nedostatek zastrtega razgleda z različnimi konstrukcijami streh, oziroma napravljajo tudi strope, kateri se dajo odgrniti, vendar je pa to samo poizkušanje in iskanje rešitve tega problema. Dokler ne bode iznajdeno tako odporno steklo oziroma taka tvarina, ki bode nadomestila neprozorno pločevino in platno, ki zapira prost pogled iz avtomobila, toliko časa ne bode te napake karoserije mogoče zadovoljivo odpraviti.

To bi bile v bistvu izpremembe osebnih voz tekom prihodnjih let v konstrukciji, od katerih bodo imeli korist avtomobilisti. Dipl. teh. K. A.

Ključavničarska zveza na Bavarskem je protestirala na merodajna mesta, ker arhitekti pri projektiranju stavb ne predvidevajo zadostnega ključavničarskega dela in izdelkov.

Pravilnik o postopanju pri ustanavljanju združb obrtnikov.

Na osnovi § 460. zakona o obrtih z dne 5. novembra 1931 predpisujem ta-le

PRAVILNIK

o postopanju pri ustanavljanju združb obrtnikov.*

Člen 1.

Besedilo obrazca pravil za združbe obrtnikov, predpisano pod II. br. 9805/u z dne 31. marca 1932,** je je načeloma obvezno za vse združbe. Odstopki od besedila obrazca se smejo odobriti, če posebne razmere poedinih banovinskih področij take odstopke zahtevajo. Izpremembe in dopolnitve pa morajo biti vedno v skladu z odredbami zakona o obrtih. Ali naj se take izpremembe in dopolnitve odobre, oceni zbornica, ki odobruje zbornica, ki odobruje pravila združbe.

Iz obrazca pravil pa je izpustiti pri združbah trgovcev odredbe ki so določene samo za združbe obrtnikov, pri združbah obrtnikov pa one odredbe, ki so izdane samo za združbe trgovcev.

Vpisnina in članski vložek (članarina) se določata po krajevnih razmerah in po razmerah stroke. Vpisnina se določi sorazmerno s članskim vložkom (članarino). Članarina se računi od dne odobritve pravil združbe po zbornici, pri združbah, ki se pretvarjajo v prisilne združbe, od dne, ko se pretvoritev odobri, pri združbah pa, ki so se pretvorile po § 442., odstavku (1), v prisilne združbe, izza dne 1. marca 1932.

(Dalje prih.)

* „Službene novine kraljevine Jugoslavije“ z dne 16. junija 1932, št. 135 LXII/409.

** „Službeni list“ št. 427/45 iz l. 1932.

Naše samoupravne finance v letu 1930.

Davčna obremenitev naroda s samoupravnimi dajatvami ni majhna. Iz statistike je razvidno, da je davčna odmera pri poedinih občinah zelo visoka. Od 4.500 podeželskih občin samo 79 nima samoupravnih dajatev, 2292 občin pa ima samoupravnih dajatev izpod 100%. Od 100 do 300% ima 1336 občin, a preko 300 občin ima odmere od 300—500%. Tudi kar se tiče mestnih občin, se ne more trditi, da nimajo visokih odmer. Vendar jih je največje število z odmero do 100%.

Davčna odmera samoupravnih dajatev na enega prebivalca izgleda sledeče:

a) Podeželske občine:

1. Občinske pristojbine	Din 53.11
2. Občinske trošarine	„ 4.04
3. Občinske takse	„ 2.70
Skupaj občinskih taks	Din 59.85
4. Banovinskih pristojb.	Din 13.65
5. Banovinskih trošarin	„ 11.13
6. Banovinskih taks	„ 5.90
7. Odkup kuluka	„ 1.59
Vsega	Din 92.12

V letu 1929 pa je samoupravnih dajatev v podeželskih občinah na enega prebivalca odpadlo Din 59.90.

b) Mestne občine:

1. Občinskih pristojbin	Din 68.57
2. Občinske trošarine	„ 83.88
3. Občinskih taks	„ 64.10
Skupaj občin. dajatev	Din 216.55
4. Banovinskih pristojbin	Din 30.48
5. Banovinske trošarine	„ 12.05
6. Banovinskih taks	„ 5.48
7. Odkup kuluka	„ 2.70
Skupaj	Din 267.26

V letu 1929 pa je samoupravnih dajatev v mestnih občinah na enega prebivalca odpadlo Din 229.80.

Če se upoštevajo državni neposredni in posredni davki, v budžetskem letu 1930—31, ki so iznesli Din 5.723,562.000 in samoupravne dajatve za leto 1930, katerih vsota je Din 1.923,600.784, tedaj se dobi skupna vsota vseh samoupravnih in državnih dajatev, ki iznosi 7.647,162.184 Din. (Tu niso vračunjene zbornične in cerkvene pristojbine, ki ravnotako pred-

stavlja lepo vsoto.) Na enega prebivalca torej odpade Din 547,4.

Stalno povečevanje samoupravnih dajatev, posebno pristojbin in trošarin, mora vsakogar navdati s skrbjo. Ena ali druga davčna oblika zelo težko obremenjuje in še posebej ekonomsko slabe davčne obvezance. Velika trošarinska bremena v poedinah mestih težko obremenjuje proizvedence kakor konsumente. Za primer navedemo samo Beograd in banovinska sedišča, kjer je v letu 1930 odpadlo na enega prebivalca letno povprečno Din 237,43 trošarinskih bremen. S tem se ne sme nadaljevati, ker bo tako obremenjevanje gospodarstva z vedno večjo trošarino popolnoma zaustavilo gospodarsko življenje. Razumljivo je, da si morajo samouprave pomagati na drugi način. Te dve davčni obliki (samoupravni davek in trošarina) sta zelo izdatni. Posebno trošarina, pa sta tudi težke, ter se mora njihova zamenjava, ako ne ta, pa reorganizacija in enoličnost izvršiti, da se s tem zadovolji eno glavnih načel obdavčenja, a to je pravičnost. Ni dvoma, da se bo to težko izvedlo, ker pa je stvar zelo nujna, se mora storiti vse, da se ta problem reši.

Volja obrtništva v dravski banovini za enkrat še ne upoštevana.

(Konec.)

Ko prideva v Beograd, se žuriva, da sva opravila prvi dan, če se ne motim, pri dveh ministrstvih. Drugi dan pride za nama v Beograd tudi gosp. Ravnikar, načelnik tesarske zadrage ter smo se podali skupno na ostala ministrstva. Z gospodom Rebekom greva k gosp. Stojanoviću, s katerim se do takrat skoro nisem poznal. G. Stojanoviću obrazložim položaj našega obrtništva in postopanje zbornice T. O. I. v Ljubljani ter g. Rebeka in mojo namero, da hočemo v Sloveniji pokreniti akcijo za osamosvojitve obrtništva iz T. O. I. in podpreti ustanovitve samostojnih obrtnih zbornic v celi državi. Do takrat je bilo vsem znano, da se je v Beogradu ravno s strani slovenskih obrtnikov svedčano izjavljalo, da je slovensko obrtništvo enodušno za skupne zbornice in da so z isto povsem zadovoljni. Bilo je pa ravno obratno, ker obrtništvo je hotelo Obrtno zbornico. G. Rebek se je pa pogostokrat izjavljal navzlic dejstvu, da je imel 56 združenih in društvenih izjav za Obrtniške zbornice zaprtih v predalu Zveze obrtnih združenj, za skupno zbornico.

Nad mojim prihodom in izjavami, ki so bile tudi izjave g. Rebeka, je bil g. Stojanović zelo iznenaden in moram priznati, da je pripomnil: „Ne morem verjeti, da bi bili slovenski trgovci, industrijci in g. tajniki pri T. O. I. res tako širokogrudni, da bi tako za vas skrbeli, kakor povdarjajo v svojih izjavah v Beogradu, kajti takih dobrot ne delijo gospodje obrtništva niti v nobeni drugi državi in bi bilo to preveliko čudo.“ Dodato je pa še pripomnil, da se oni niso nikdar vmešavali v naše razmere in tudi nimajo interesa, tem manj pa, ako smo mi zadovoljni z T. O. I. Taka zatrdila so prišla iz Ljubljane in če bi bilo res tako, kakor se je od nepoklicanih v Beogradu prikazovalo, tedaj ne bi imeli vzroka odtrgati se od skupne zbornice.

Nato se podam v poslovne prostore Zanatske komore in banke, kjer je že čakal g. Rebek gda. Stojanovića in ga je prosil pomoči v prid naši vlogi za rokodelske obrti, povdarjajoč, da je mogoča ugodna rešitev le s skupnim nastopom. In glej, kaj se je zopet v tem primeru zgodilo. Par dni nato, ko smo te vloge vložili na „zbornico“, g. bana itd. je g. Rebek prejel od zadrage stavbenikov vlogo, ki je pobijala našo vlogo in seveda napravil po želji Zadrage stavbenikov v imenu Zveze obrtnih združenj in to brez vednosti zvezinega odbora protivlogo, ki je vse naše upravičene zahteve pobijala. G. Rebeka bi pa prosil v interesu stavbnih rokodelcev, da pojasni, zakaj je to napravil in ali je bil tudi vezan na Zadrugo stavbenikov. Obenem pa naj blagovoli priobčiti v svojem glasilu obe vloge, da bo obrtništvo zvedelo, kako pošteno delo g. Rebek in T. O. I. za obrtništvo.

Ko pridemo iz Zanatske banke skupaj z g. Ravnikarjem, jima takoj obema razložim dobesedno, kako da sem se porazgovoril z g. Stojanovićem. Smatral sem za dolžnost, da tega pokreta v Obrtniški zbornici ni potrebno več skrivati pred g. Ravnikarjem, kateri do takrat ni bil informiran o najini nameri. Ugotovil pa sem pri tem, ko sem jima na široko razlagal, da je bil g. Rebek pri

tem precej nervozen. Morda zato, ker je bil poleg g. Ravnikarja in se eventualno stvar ne bo dala v potrebnem slučaju zamakati. Moram pa pripomniti, da sva bila z g. Rebekom ne malo iznenadena, ko nama g. Ravnikar odpre svoj žepni beležnik in nama pokaže, da pripravlja tudi on potem svoje zadrage tozadevno akcijo. Prečital nama je celo nekaj pripomb iz svojega beležnika, katere so bile popolnoma istega jedra in istega cilja, kakor moje in g. Rebekove namere. Seveda je bilo to najino največje veselje, ker sva videla, da imava že močno grupo pristašev za Obrtniško zbornico, ko s pokretom niti pričeli nismo. Zadržne sem citiral samo radi tega, ker pri nas okrog skupne zbornice pravijo, da imajo tam doli polno veliko blagajno — skoro ne dosti manjšo, kakor pri naši skupni — za podkupovanje takih ljudi.

No in tako korakamo solidarno vsi korajžno in v dobri veri, da nam je v Sloveniji tozadevna zmagata zagotovljena, ako se postavi na čelo te borbe sam gospod predsednik vrhovnega obrtniškega sveta, sicer ne vem, kje so imeli tisto zeleno mizo spravljeno.

Proti večeru sedimo v hotelu „Petrograd“ in kar začne g. Rebeka skrbeti, kako bo v Ljubljani napravil to akcijo na svetlo, ker je imel silen respekt pred gg. nazbornici, navzlic temu, da je bil sam svetnik zbornice in kot tak bi prav lahko tam gori malo zaropotal nad gospodi, kadar ni šlo kaj v redu. Pozabil sem pa ob tej priliki pogledati g. Rebeka, ako le ni imel vkljenjenih rok z največjo verigo, ker je večkrat sam trdil, da ima zvezane roke?

Da mu tudi v tem pogledu pomagam iz zadrege, kakor že mnogokrat popreje, saj se je šlo za splošni obrtniški dobrobit, mu ponudim podporo na ta način, da mu predlagam, da v imenu kleparske zadrage itd. zahtevam sejo pri „Zvezi obrtnih združenj“ v Ljubljani z motivacijo, da imamo važne predloge. S tem hočemo rešiti g. Rebeka in njegova pleča pred gospodi v Ljubljani, mene pa naj ustrelje čeprav z največjimi kanoni, ki so se pozneje res vsuli iz vseh strani. Naj se zgodi kar že hoče, samo da bo čast predsednika vrhovnega obrtniškega sveta neomadeževana in res g. predsednik so bili z mojim predlogom prav zadovoljni ter so izjavili, da je ta ideja sijajna. Kar je rečeno je bilo tudi storjeno. Prva seja Zveze obrtnih združenj se je vršila. Na tej seji je uporabil g. Rebek svojo diplomacijo in dobil sem sumnjo, kaj pa če ni bil naš g. predsednik poklican na strog raport z ukorom na zbornico, kajti tam gori so vedeli, da smo bili v Beogradu, kjer je vse okuženo od teh preklicanih zanatlijskih komora. Na seji je bilo dogovorjeno, da pošlje „Zveza“ v ta namen okrožnico na vse zadrage, zadruga, ki ji načeljuje, pa tudi posebno okrožnico s priporočilom za samostojne obrtne zbornice, tudi to se je izvršilo.

V tem smislu se je ta pokret nadaljeval, seveda so na mojo osebo letele največje bombe s strani gospodov, katerim ni šla v račun naša samostojnost in odločnost, ampak da sčitim preje imenovanega, sem to hladno sprejel. Vršile so se nato zvezine seje, (ena za drugo), tudi že nekaj zborovanj na deželi pri zadrugah, ki pa so se vršila nekam zavito in izjave na zborovanjih g. Rebeka in njegovih odposlancev se niso vjemale z izjavami g. Rebeka in z našimi razgovori. To je nam postalo sumljivo in začeli smo dvomiti o iskrenosti g. Rebeka in njegove trojice. Opozoril sem ga osebno na to nejasno postopanje, on mi je pa seveda svedčano izjavljalo, da so morda njegovi tovariši napravili kako nerodnost, vendar je pa on z vsem prepričanjem na naši strani in da je siguran naše zmage, samo če bomo znali. Toda naša sumnja o iskrenosti g. Rebeka se je vedno jačila. Da pridemo stvari do dna in da se popolnoma spoznamo, smo se odločili, da naprosimo g. Stojanovića, naj se blagovoli udeležiti one kritične zvezne seje, ki se je vršila v dvorani zbornice T. O. I., na kateri naj visoki gospodje od „Skupne zbornice“ dokažejo g. Stojanoviću ona podtikanja, ki so slovensko obrtništvo odbijala od samostojnih obrtnih zbornic; nasprotno pa naj nam dokaže g. Stojanović dobro stran Obrtnih zbornic in ovrže ona gorostasna podtikanja, katera so se pri nas širila.

Takrat, ko se je pojavil v Ljubljani g. Stojanović se je govorilo, da je bil na zbornici tak direndaj, kakor bi gorela cela Ljubljana, toliko, da niso popokale vse telefonske žice. Našega bivšega dičnega predsednika g. Rebeka pa smo postavili pred dejstvo, da pokaže svojo barvo, kakšen pič pravzaprav je? In res, grašno je bilo srečanje na eni strani z g. Stojanovićem, na drugi z visokimi gospodi od zbornice, ki jih je prišlo na Zvezino sejo, ako se ne motim 8 po številu (in to brez vabil, najvišji po saržah), kar se še ni zgodilo v zgodovini nad 80 let obstoja naše zbornice T. O. I. Sedaj zadovoljiti g. Rebeku pametne in zaslepljene, to ne bo lahka stvar, sedeti na dveh stolih je v takem položaju zelo nevarno, ker se v takih slučajih rada oba prevrjeta. Iz zvezine seje je postalo pravcato zborovanje. G. Stojanoviću niso mogli najmanjše dokazati svojih podtikanj. Glavno vprašanje pa je bila okrožnica, ki jo je podpisalo 7 združenj. Vsa

gnojnica te okrožnice je šla na mojo osebo. To blatenje sem mirno poslušal, dokler so ga metali gospodje, za katere sem smatral, da ne poznajo ozadja te okrožnice. Ko pa so začeli rjoveti kakor levi nad menoj — celo najožji moji in g. Rebekovi sodelavci radi te okrožnice, češ, da je to pravo izdajalstvo nad slovenskim obrtništvom. Takrat se pa res nisem več dobro spoznal kakšen teater pravzaprav g. Rebek igra. Primoran sem bil pokazati pisca te okrožnice (g. Rebeka), kjer ta poziva obrtništvo, naj se izjavi za „Obrtniške zbornice“. Ta okrožnica, katere pisec je bil sam g. Rebek, ki je pozival za samostojne obrtne zbornice, je napravila ogenj v strehi in hiša se je začela podirati, poleg drugih je tudi g. Rebeku zmanjkalo sape.* Od tedaj se je borba nadaljevala odprto.

Posledica je bila, da si je zvezni odbor osvojil večino za samostojne obrtne zbornice. Istotako veliko zborovanje v hotelu „Union“ 14. maja 1931, nato zopet zvezni izredni občni zbor 14. junija, kateri je bil prav v ta namen sklican in ko je po porazu g. Rebek svedčano obljubil, da se bo pokoril večini in delal v smislu ločenih zbornic. Ko pa je pogazil zopet to obljubo in voljo obrtništva, smo bili primorani izposlovati si sklicanje ponovnega občnega zbora z volitvami, kjer je bila zopet parola zmage ločenih ali skupnih zbornic. Ponovno je bil poražen g. Rebek s svojo grupo tako, da je ostal brez vsakega zastopnika v Zvezi in je prišlo vodstvo Zveze obrtnih združenj za voljo obrtništva izključno v naše roke. Torej kakor je razvidno iz gori navedenega, smo zmagali štirikrat, vendar pa od merodajnih faktorjev nismo bili niti enkrat upoštevani. Nato se je pričelo seveda mojstersko intrigiranje toliko časa, da se nam je vzelo neopravičeno zvezo iz rok, toda ne z voljo obrtništva. Vršila so se tudi razna zborovanja, kjer se je obrtništvo v masah izjavljalo za samostojne obrtne zbornice, kjerkoli le ni bilo ovirano z vplivom in pritiskom zagovornikov in funkcionarjev od skupnih zbornic. In danes pravijo ti demagogi, da so zmagali na celi črti, namesto da bi se sramovali svojega farizejstva. Upajo si celo na široko ustiti, da delajo za splošni obrtniški blagor z idealom in požrtvovanjem, toda ne povedo pa, da se puste povsod masno plačati za obrtniške žulje. Saj mi je znano, da si je pustil predlagati pred leti g. Rebek potem svojega zvestega tovariša v Zvezi obrtnih združenj mesečno Din 1000.— za svoj trud in požrtvovanje, kar pa je na licu zaradi lepšega odklonil. Po pripovedovanju tedanjega zvezinega blagajnika g. Vidmarja, pa je naknadno zahteval izplačilo kar za 6 mesecev t. j. Din 6.000.— na enkrat. Nato si je pustil izplačati še nekaj težkih desetisočakov za to vneto požrtvovalnost. Če se ne motim, si je dovolil napeljati (mogoče iz ideala kot supernagrado) na račun Zveze obrtnih združenj telefon na dom v lastno stanovanje. Skratka požrtvovalnost je cvetela na vseh koncih in krajih tako, da bi iz tega lepega izkupička lahko dobilo že precej malih obrtnikov brezplačno posojilo in bi mu bilo obrtništvo za tako požrtvovalnost zelo hvaležno.

Gospod Rebek, ker imate tako odprte roke in srce za malega obrtnika, Vas pozivam ponovno, da blagovolite odstopiti prejete nagrade v naših organizacijah v korist in dobrobit malega obrtnika. Izjavljam pa, da isto storim tudi jaz, ako mi kjerkoli morete dokazati, da sem kaj prejel, ali da prejemam. Delajmo res z idealom brezplačno in takrat bom šel rad zopet prostovoljno delati pod Vašo komando, za nagrado Vas pa bomo skušali še vrniti nazaj v banko.

To je moj odgovor na lažna obrekovanja raznih piscev „Obrtnega vestnika“, osobito na članek z dne 20. maja t. l. pod naslovom: **Obsodba načina borbe, kakor jo vodijo pristaši ločenih zbornic.** Potem se pa tak list hoče imenovati še strokovno glasilo, ki prinaša taka sramotna obrekovanja, ker mu ni dal nihče priliko za to ter od naše strani ni bil nikdo navzoč, niti nismo vedeli za zborovanje. Glede članka samega pa bodete dali odgovor na merodajnem mestu. Ako se Vas pa udari z resnico nazaj, potem je največja zamera in predrznost od naše strani, toda zapomnite si, da se vsak naveliča linčanja in kakor vidimo Vas resnica zelo peče.

Toliko sem si dovolil za enkrat vsem junakom v „Obrtnem vestniku“ odgovoriti, ako pa še ne bo zadostovalo, imam še hujše paprike.

* Originalni rokopis g. Rebeka imam še vedno v rokah.

CELJSKI OBRTNIKI.

Predavanje o kreditih. Udeležite se sestanka, ki se bode vršil v soboto, dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v mali dvorani »Celjskega doma«, na katerem bode generalni direktor Milan Dragič poročal o poslovanju Zanatske banke Kraljevine Jugoslavije in o obrtniškem kreditu v obče.

omeji nadprodukcija mojstrov in da dobimo kvalitativno kar najboljšo mojstre, ki bodo res v čast in ponos obrtniškega stanu, se naj izdajajo izpričevala o prestani mojsterski preizkušnji le onim kandidatom, ki bodo s svojim odličnim strokovnim znanjem in s svojo splošno izobrazbo nudili zadostno jamstvo, za procvit in napredek svoje stroke. Kandidat, ki pade pri preizkušnji, sme delati drugo preizkušnjo šele po enoletnem zaposlenju pri podjetju njegove stroke Sprejeto enoglasno.

6. Zavarovanje obrtnikov. Vogrinc Ivan predlaga: Tov. Holy-ju se naj priporoči, da stavi na prihodnji seji zbornice za TOI nujen predlog, ki naj gre za tem, da se da pravilnik o zavarovanju mojstrov na vpogled zadrugam. Zavarovanje mojstrov se nikakor ne sme izvesti po vzorcu zakona o zavarovanju delavcev, temveč se naj nudi mojstrom možnost, da v ustanovi, katera se tiče le njih, sami odločajo in jo pod nadzorstvom banske uprave sami upravljajo. Na vsak način pa je treba preprečiti, da bi se s prispevki za mojstersko zavarovanje vzdrževalo kak drag in okoren uradniški aparat. Ker se obrtnik, zlasti pa podeželski, ki je odvisen od kmeta, nahaja v najslabšem finančnem položaju, se naj višina zavarovalnih prispevkov prilagodi plačilni zmognosti posameznih mojstrov. Plačevanje zavarovalnih prispevkov naj bo za mojstre, ki se nahajajo v slabem gnetnem položaju odložljivo, sploh pa se naj upošteva veliko revščino, v kateri se nahaja večji del podeželskega obrtništva. Soglasno sprejeto.

7. Slučajnosti. Tov. Vogrinc Ivan predlaga: Tov. Holy-je se naj naprosi, da stavi v zbornici nujen protest obrtnikov brežiškega sreza proti temu, da bi pomočniški izpitni komisiji predsedoval učitelj. V obrtniških vrstah imamo dosti agilnih in sposobnih mož, katere se naj poveri z mesti predsednikov pomočniških izpitnih komisij. Protestiramo, da se nas tako podcenjuje in na tak način odreja potrebno kvalifikacijo. V komisijah, katerim bi predsedoval učitelj, obrtniki pod nobenim pogojem ne moremo sodelovati. Njegova izvajanja so bila sprejeta s splošnim odobravanjem, nakar prečita tov. podpredsednik topredmetno resolucijo, sprejeto na zborovanju obrtnega društva v Kamniku. Navzoči so prečitano resolucijo navdušeno pozdravili in se izjavili, da so v tem vprašanju popolnoma solidarni z obrtniki kamniškega sreza.

Nato prečita tov. tajnik poročilo Obrtniškega Glasnika o mojsterskih izpiti in okrožnih odborih. Navzoči protestirajo proti temu, da se je pripravljale odbore za okrožne odbore imenovalo in to brez, da bi pri tem sodelovalo obrtništvo v širšem pomenu besede.

Tov. Kralj predlaga: Tov. Holy-ju se naj priporoči, da urgira na zbornici glede svoječasnega predloga o elektrifikaciji brežiškega sreza. Sprejeto.

Tov. podpredsednik predlaga: Tov. Holy-ja se naj naprosi, da stavi na prihodnji seji zbornice nujen predlog: Zbornico za TOI se naproša, da napravi na merodajnih mestih potrebne korake, da se podeželskim obrtnikom, kateri so odvisni od kmeta, kateri je v sedanjih gospodarski krizi plačila nezmožen, zmanjšajo davčna bremena, odnosno, da se jim dovoli začasni moratorij glede plačevanja davkov. Stremi se naj za tem, da se tudi obrtniku prizna nekak eksistenčni minimum, ker je več kot krivično, da bi plačeval reven obrtnik davek celo od zaslužka, katerega porabi za skromno preživljanje svoje, dostikrat stradalne dece. Če se podeželskim obrtnikom ne olajša davčnih bremen in se plačevanje davka ne odloži, obstoja nevarnost, da pride večina njih v konkurz. Upoštevati je treba, da kmet ne plača obrtniku njegovega dela takoj in je treba čakati na plačilo po pol leta, dostikrat pa tudi celo leto in več. Medtem si mora pa obrtnik denar za plačevanje davkov, zavarovalnih prispevkov itd. izposojevati proti visokim obrestim, tako, da porabi svoj čisti dohodek za obresti, živeti mora pa ob skromnih poljskih pridelkih, katere pridelava v mnogih slučajih na najeti njivi. Kljub temu mu pa davčna uprava brezobzirno diktira njegov namišljeni letni čisti dohodek in mu zaračunava davek celo od zneska, katerega je plačal davkarji. Sprejeto med splošnim odobravanjem.

Tov. Vogrinc Karol predlaga: Tov. Holy-ju se naj naroči, da stavi na prihodnji seji zbornice sledeči nujen predlog: V zadnjem času se splošno opaža, da postopa OUZD pri iztirjevanju zavarovalnih prispevkov kar najbolj brezobzirno. Če obrtnik vsled vladajoče krize ne more o pravem času plačati zavarovalnih prispevkov, ga da takoj sodnijsko rubiti, poleg tega se pa še vknjiži na eventualne nepremičnine. To vse menda le zato, da se siromaku, ki se nahaja v gnetni stiski, katere pa ni sam povzročil, napravi večje stroške. Prosim, da se ukrene potrebno, da se brezvestno uničevanje plačila nezmožnega obrtnika s strani OUZD zaustavi.

Glede kontrole OUZD je pripomniti, da je ista jako vestna v večjih krajih in v bližini kolodvorov. Po stranskih in oddaljenejših vaseh pa kontrole OUZD sploh ne poznajo, zato je mogoče, da se tam, posebno v obrtih stavbnih stroke, na veliko šušmarji. Saj imajo nekateri šušmarji zaposlenih

kar po 6 delavcev, brez da bi jih imeli zavarovane. S sigurnostjo lahko rečemo, da je v brežiškem srezu zavarovanih komaj 1 tretjina vseh, ki so zavarovanju podvrženi. Vzrok temu je nezadostna kontrola organov OUZD, kateri kontrolirajo samo upravičene obrtnike, šušmarjev pa ne poiščejo. Sploh so rajoni za posamezne kontrolorje preveliki, ter bi bilo najbolje, če bi se kontrola prepustila žandarmeriji ali pa finančnim stražam, katerim bi se naj dalo kot nagrado za vestno službovanje nekaj % od glob, kakor je to tudi pri obmejnih stražah upeljano.

1. Predlog tov. Germovška: Zbornici za TOI v Ljubljani se pošli spomenico, s katero se naj jo opozori, da je osnavljanje Okrožnih odborov zakonita pravica združb. Proti nezakonitemu kratenju naših pravic s strani zbornice, moramo najenergичneje protestirati.

Po sprejetju istega pa stavi tov. Vogrinc Ivan še naknadni predlog: Zbornico za TOI v Ljubljani se naj naprosi, da ukrene vse potrebno, da se čimprej izvedejo volitve v okrožne odbore. Sprejeto enoglasno.

Rožice.

In zopet smo dobili naše glasilo „Obrtnik“ za Dravsko banovino. Vsi podeželski obrtniki in vsak, kateri ga dobi in čita, mislim, da mu mora ugajati. Kar se čita, mora vsakemu odpreti oči. Kdor se je učil svojo obrt in kateri se le malo zanima za naš obrtniški obstoj, šele sedaj spoznava, kako se z nami obrtniki postopa pri gospodih za skupne zbornice.

Spoštovano uredništvo! Samo tako naprej in zmaga je sigurno naša. Vsak obrtnik mora imeti naše glasilo „Obrtnik“ in naše solnce bode res pričelo sijati tudi na nas tako, kakor na naše določene voditelje.

Kar se tiče „Skupne zbornice“, vam moram naznaniti, kako se je propagiralo v edini občini v Murško Soboškem srezu. Dan mi je neznan, ampak bilo je marca meseca t. l. Na nedeljo so prišli gospodje propagatorji iz Murške Sobote. Bili so načelnik trgovcev, gostilničarjev in od skupne obrtne zadruge, vseh skupaj jih je bilo pet. Takoj so nam začeli pridigovati, kakor že običaj, po trgovsko, da moramo biti vsi za skupne zbornice in tako naprej. Vozili so se z avtomobilom in pobirali podpise, da smo vsi za skupne zbornice (seveda v gostilni). Ker je pri nas tudi farna cerkev, je bilo skoro polovica kmetov, kateri nimajo nikakšne obrti, seveda so se tudi ti podpisali, da so za „Skupne zbornice“. Tako je obrtnikom lahko predočiti in si predstaviti naš obrtniški stan v Murško Soboškem srezu od nepoklicanih apostolov za skupne zbornice.

Fr. Ovčar, Gor. Lendava.

Kako »podpirajo« skupne zbornice obrtništvo.

Povodom nekega mnenja zagrebške in ljubljanske zbornice o vprašanju grafičnih obrtov.

Mi smo nešteto krat pisali in dokazovali da se v skupnih zbornicah ne morejo za nobeno ceno zaščititi obrtniški interesi ter smo ta naša dokazovanja vedno podprli z močnimi in sigurnimi dokazi, ki so bili v stanu prepričati vsakogar o točnosti naših trditvev. Mi smo stalno povdarjali, da je cilj in interes skupnih zbornic, braniti pozicije velekapitala in veleposodarstva, a mali in srednji človek, — obrtnik se je prav nič ne tiče. Slučaj, ki ga v naslednjem navajamo, je najboljši dokaz, kako malo paznje posvečajo skupne zbornice obrtniškim interesom in v koliko so v stanu napraviti tudi težke napake, samo da se zaščitijo interesi velekapitalistov, pa bilo to tudi na škodo obrtništva.

Nedavno je zahtevalo Udruženje grafičnih podjetij od ministrstva trgovine in industrije izvršitev pregrupacije grafičnih obrtov, ki so omenjeni v § 23 toč. 37, 75, 19, 20 in 76 ter da se na osnovi št. 2 § 23, grafični obrti razdelje istočasno na sledeči način: tiskarnarji, litografji, knjigovezi, kartonažerji, cinkografji, graverji i. t. d. S tem se je hotelo doseči, da more tiskarsko podjetje vršiti vse te obrti brez ozira na to, ali je lastnik sam za vse te obrti strokovno vsposobljen. Kakor se torej vidi, se je hotelo s tem ustvariti možnost velekapitalu, da uniči male ljudi, da izpodkoplje obrtnike-knjigoveze, litografe, graverje i. t. d.

Povodom tega je ministerstvo zahtevalo mnenje od vseh gospodarskih zbornic, da more na osnovi tega izdati tozadevno svojo odredbo. Tako mnenje je bilo zahtevano tudi od beograjske obrtniške zbornice in ona ga je tudi z razlago vred predložila ministrstvu. S svojim mnenjem zastopa beograjska obrtniška zbornica naslednje pravilno stališče t. j., da gre v tem primeru za več vrst obrtov, ter se temu primerno zahteva tudi za vsakega posebej odgovarjajoča strokovna vsposobljenost. Bilo bi tudi v nasprotju z zakonom in ne logično, dati posamezni osebi prej, predno dokaže strokovno vsposobljenost za vsako obrt posebej

tako, kakor to zahteva zakon, dovoljenje za izvrševanje vseh teh obrtov.

Medtem pa sta podali skupni zbornici v Ljubljani in v Zagrebu v omenjenem vprašanju nasprotna mnenja, navajajoč, da je mogoče tiskarskemu podjetju izvrševati vse te obrti.

Povodom tega je posetila delegacija knjigoveških, kartonažerskih in drugih mojstrov iz Ljubljane in Zagreba skupno s predstavniki teh obrtov iz Beograda, predsednika beograjske obrtniške zbornice g. Milana J. Stojanovića, kateremu je razložila tozadevno podana mnenja skupnih zbornic v Zagrebu in Ljubljani. Ob tej priliki so naprosili delegatje g. predsednika Stojanovića, da se beograjska obrtna zbornica in Zemaljski savez zanatlskih združenja i esnafa zavzameta za to, da omenjeni predlog skupnih zbornic ne bo sprejet, ker bi na ta način vsi knjigovezi, kartonažerji, graverji, cinkografji, klišografji i. dr. bili postavljeni pred vprašanje, da jih velekapital tiskarske industrije popolnoma stre.

V tem slučaju se jasno vidi, da so se postavile skupne zbornice na stran kapitala, katerega voz tudi stvarno pomagajo vleči, a interese obrtništva so potisnile ob stran, prepuščajoč ga milosti in nemilosti bogatih tiskarskih industrialcev.

Evo dokaza (ne osamljenega in zadnjega), kako so interesi malih in srednjih obrtnikov zaščiteni v skupnih zbornicah.

Pravila za obrtne zadruge.

(Nadaljevanje)

Člen 6.

Vsi člani imajo enake pravice in dolžnosti. Od tega so izvzeti primeri iz četrtega in petega odstavka člena 14. teh pravil. Vsi člani se smejo, če ne nastopi primer iz točke 3., prvega odstavka, člena 9., okoristiti z vsemi občekoristnimi ustanovami združbe.

Člen 7.

Člani so dolžni, ob vsaki priložnosti čuvati ugled in dostojanstvo združbe in izvrševati vse sklepe skupščine in uprave, kadarkoli se to od njih zahteva. Semkaj spada tudi dajanje vseh obvestil in podatkov, ki jih zahteva od njih skupščina ali uprava. Istotako morajo prijaviti člani združbi v 8 dneh sprejem ali odpust pomožnega osebja, in to tudi, če po zakonu vodi razvidnost občina. Za tako prijavo ne pobira združba nobene takse.

Člani so zavezani svoje članske vloge (članarino) redno plačevati.

Novi člani morajo plačati ob vstopu v združbo predpisno vpisnino.

Člani morajo plačevati tudi prispevke za sklade in ustanove, ki se osnujejo po točki 11., členu 3., teh pravil in na osnovi § 384. zakona o obrtih.

Člen 8.

Zoper člane, ki se pregreše zoper ta pravila ali zoper korist združbe, sme izreči uprava naslednje disciplinske kazni:

1. pismen opomin;
2. denarno kazen do 1000 dinarjev;
3. izključitev od uživanja človekoljubnih skladov in ostalih ustanov, naštetih v členu 2., točki 11., teh pravil;
4. odvzem pravice, govoriti na skupščini, ter aktivne in pasivne volilne pravice.

Kazni po točkah 3. in 4. se smejo izreči za največ leto dni, ob ponovitvi pa za dve leti.

Denarne kazni gredo v korist blagajne združbe in se lahko izročijo človekoljubnim skladom združbe in uporabijo za druge človekoljubne namene. Kazni se morajo plačati v 15 dneh od priobčitve, odnosno vročitve razsodbe. Drugače jih izterja obče upravno oblastvo prve stopnje z izvršbo.

Zoper razsodbo se sme kaznovani član pritožiti v 15 dneh od priobčitve, odnosno vročitve razsodbe na prihodnjo redno skupščino. V takem primeru prične teči rok za plačilo kazni od dne priobčitve, odnosno vročitve skupščinske odločbe o potrjeni razsodbi.

Člen 9.

Članstvo ne more prestat niti s prostovoljnim izstopom, niti z izključitvijo. Članstvo prestane samo:

1. če prestane obrt, odnosno pomožni obrat ali podružnica na področju združbe;
2. če se uvede stečaj;
3. z vstopom v članstvo nove strokovne združbe, osnovane skladno s § 357. zakona o obrtih.

Če prestane obrt, ostane vendar oseba, ki je izvrševala obrt, lahko član združbe, če se prijavi za člana. (Pravila lahko določijo, da ima tak član samo aktivno volilno pravico.)

Člen 10.

Združbe smejo imeti tudi častne člane. Častne člane voli skupščina na predlog uprave izmed oseb, zaslužnih za napredek in razvoj

obrtni, neglede na njih poklic. Častni člani imajo pravico, dajati na skupščinah nasvete in pojasniti, nimajo pa ne aktivne ne pasivne volilne pravice.

Častnim članom izda združba diplomu.

IV. Organi združbe.

Clen 11.

Organi združbe so ti-le:

1. skupščina (občni zbor);
2. uprava (odbor);
3. nadzorstveni odbor;
4. strokovni odbor ali odseki za;
5. poverjenštva;
6. častno sodišče);
7. (eventualni posebni odbori).

Skupščina.

Clen 12.

Skupščina je vrhovni organ združbe.

Skupščine so redne in izredne. Redna skupščina se vrši praviloma enkrat v letu, in to v prvem tromesečju vsakega leta, izredna pa, če to nadzorstveni odbor ali ena desetina članov združbe pisмено zahteva in če označi, o čem naj skupščina razpravlja. Če predsedništvo združbe ne skliče skupščine v 14 dneh od dne, ko je zahteval nadzorstveni odbor sklic ali ga zahtevala ena desetina članov, skliče skupščino na zahtevo nadzorstvenega odbora, odnosno ene desetine članov, zbornica.

(Dalje prih.)

Rajko Sajovic:

O slogih pohišva.

(Nadaljevanje.)

Renesanca 1500—1600.

Gotskemu slogu je sledil slog renesance, katera se pojavi v Italiji v začetku petnajstega stoletja. Svobodni duh tedanjega ljudstva najde svoje dopadenje na rimskih izkopninah. In to dopadenje zelo močno vpliva na umetnostno oblikovanje, tako da je renesanca nekako novo rojstvo oziroma prerod antične umetnosti, vendar ne čiste, kajti gotski slog, kateri je vladal v oblikovanju cela tri stoletja, je bil izmed vseh slogov najmočnejše vezan na ljudsko čustvovanje. In kar res prihaja iz človekove notranjosti ima močne korenine, katere težko vsahnejo. Tako vidimo, da je nova renesanca še vedno pod vplivom gotike, ter je pravzaprav spojina, rimske, grške in gotske umetnosti.

Pohišstvo renesance, je čisto logično, kakor ostala umetnost, izdelano po vzorcih grških in rimskih stavb iz kamena, ter še vedno pod vplivom gotike, torej čisto v dekorativnem stilu. V svoji izdelavi je precej težko s širokim robom ter zelo izbočenim vencem. Težnja gotike, da se dvigne v višino, preide v renesanci v širokost. Rezbarsko delo renesance je zelo razkošno, ter se naslanja pri italijanski renesanci strogo na antične vzore. Kot motivi za rezbarije služi akuntusov list, vimska trta, antična posoda in orožje, različne rastline, verske krinke, polži, školke ter fantastične človeške in živalske podobe. Stilizacija vseh teh predmetov ima zelo široko polje za čimvečji razmah. V dobi renesance so nastale pod vplivom izkopanih mozaikov, prve intarzije. (Ornament, sestavljen iz kamenja različnih barv, se imenuje v stavbarstvu mozaik, a pri pohištvu iz različnih vrst lesa, intarzije). Te intarzije so v prvem času sestavljene samo v dveh barvah, a pozneje z razvojem postanejo zelo bogato izdelane, ter v večih barvah. Tudi pri tem slogu služi železno okovje mnogokrat za okras. Kakor je bilo zgoraj omenjeno, se naslanja italijanska renesanca na antiko, pod vplivom gotike, dočim si nemška renesanca privzame svojstveni način, ki teži na značilni izpeljavi poteze. V tem času so živeli in ustvarjali v Italiji umetniki po milosti božji, kot Michelangelo, Raffael in drugi, pod katerimi deli je umetnost v splošnem dosegla zelo visoko stopnjo, tako da nam še danes služi kot poseben vzor. A tudi v Nemčiji je ustvarjal nirmberški mojster Alfred Dürer, svoja nesmrtna dela, s katerimi je vtisnil svoji dobi neizbrisni pečat.

(Dalje prih.)

V Nemčiji se bojuje obrtniki za tem, da se obrtnim zadrugam in vsem obrtnim gospodarskim institucijam popolna prostost. (Kakor so jo imele zadruge obrtnikov po starem av. zakonu do sedaj pri nas.) V obrtniškem pokretu se mora uveljaviti privatno gospodarstvo brez direktiv od oblasti, tako da se vsaka stroka lahko prilagodi gospodarskim prilikam. (Torej se je ta sistem, katerega je naša država v našem novem obrtnem zakonu posnela, izkazal v Nemčiji po 35 letnem porabljanju škodljiv za obrtniški razvoj.)

Kaj zanima obrtnika.

V Berlinu imajo avtoizvoški tale red: Delavni čas za vsak avto je 12 ur in sicer od 6 ure zvečer do 7 ure zjutraj in od 7 do 6 čez dan. Prvo turo vozijo avtoizvoški s številkami 2, 4, 6 itd., drugo turo pa s številkami 1, 3, 5, 7 itd. Da se vozovi še bolj ločijo, imajo poleg enakovrstnih številkar narisan na vratih karoserije eni rudeč kvadrat, drugi pa rumen trikotnik.

V Berlinu so se zbrali mesarji k protestnemu zborovanju, ker jim je država naložila nov davek na klavnino. Ker so s tem davkom prizadete tudi gospodinje, so se k protestnemu zborovanju pridružile tudi te, da s tem pokažejo nezadovoljstvo radi prevelike davčne obremenitve.

Počene cerkvene zvonove se zavari takole. Okoli zvona se zgradi ognjvzdržen zid, ter se ob zvonu zakuri ogenj z ogljem, tako, da se ves zvon enakomerno ogreje. Nato se ga vari na razpoki s pomočjo električne jali acitelinske toplote (Schweissapparat). Za varilno dodatno kovino se mora uporabiti popolnoma enako sestavljena bronasta kovina (mešanica), kakor jo ima počen zvon. Za dober spoj se rabi poleg boraksa še razno sokovje od sadja, kar se pa mora za vsak varilni slučaj še posebej dognati in preiskusiti. Po končanem varenju mora imeti zvon isti pravičen glas, kakor preje, ko je bil še cel.

Kovaška in kolarska skupna zadruga v Cirihi je poslala na vlado resolucijo, v kateri zahtevajo državno podporo, da bodo lahko prilagodili svoje obrti za popraviljanje in izdelovanje avtomobilov. Nadalje zahtevajo, da se vajence v šoli učijo strokovno snov in teorija kolarske in kovaške stroke. V šoli naj uče zmožni mojstri. Nadalje povdarjajo tudi potrebo po obrtnem muzeju.

Obrtniki iz vse Avstrije so imeli v Solnogradu zborovanje. Hočejo se združiti v svojo politično stranko, ker jih druge stranke preveč izrabljajo. Razpravljali so tudi o previsoki davščini, ter so protestirali, ker država štiti samo kmete, obrtnike je pa prezrla. Debata in sklepi so bili nadalje tudi o konkurenci, o skazarjih, šušmarjih in o pomanjkljivih obrtniških kreditih. Protestiralo se je, ker jim državne režijske delavnice odvzemajo obrtniško delo.

Mizarji v Gradcu so sklenili, da se vajeniška učna doba podaljša od 3 in pol na 4 leta.

Medenina za vijake, je sestavljena iz 48 delov bakra, 40 delov cinka in 2 delov svinca. Ta mešanica da najbolj vzdržljive vijake navoje.

V znak protesta proti previsokim davščinam so zaprli obrtniki v Budimpešti svoje delavnice za eno dopoldne. V tem času so priredili protestno zborovanje in so dosegli regulacijo davščin.

Bavarska obrtna zbornica je razpisala natečaj za osnutek rizbe, katera bode krasila mojsterska pisma. Tega tekmovanja se je udeležilo 54 slikarjev in grafičkov. Prva ocena se ni podelila nikomur. Vse slike ostanejo „obrtne zbornici“ in bodo krasile pisarniške sobe tega samostojnega obrtniškega urada.

Pri krojačih v Berlinu so se znižala naročila oblek za 40%, od leta 1931. Delo za obleko stane pri berlinskem krojaču od 38 do 110 mark. Ljudje si kupujejo vedno več konfekcijske robe.

Pričeli so uporabljati tekoči premog. Tekoči premog je v prah zmlet premog pomešan z gorljivim oljem. Mešanica sestoji iz 60 delov olja in 40 delov premoga. Prednost tega premoga je ta, da se ga da pretakati po cevah, kadar se ga naklada na parnike, kjer zavzame tudi manj prostora v skladišču. Prihrani se 12% vseh kurilnih stroškov v primeri, če bi se kurilo s čistim oljem.

V Darmstadtu so pričeli uporabljati za vodovodno napeljavno mesto litoželeznih cevi, eternitove cementne cevi. Cement je mešan z azbestom ter prenese 67 atmosfer nadpritiska. Poizkusi so pokazali, da so take cevi pri prevajanju vode povzročile za 30% manj zgube na tlaku in na trenju, kakor železne cevi. Prednost teh cevi je tudi ta, ker jih potrošniki lahko izdelujejo sami, če imajo primerne priprave.

Zaključeni so prvi uspešni poizkusi za napravlanje umetnega dežja. Princip teh poizkušanj je na sledečem enostavnem in logičnem temelju. Ker je vsak oblak napolnjen z negativno ali pozitivno elektriko, se vodni delci v tem oblaku odbijajo in se zato ne morejo združiti. Ako se pa v ta oblak ubrizga vodna para, katerih vodni delci so napolnjeni z kapaciteto drugovrstne elektrike, se morajo delci vode privlačevati in združiti, ker se razno imenska elektrika vedno privlačuje. To združevanje vodne megle se vrši toliko časa, da postanejo vodne kapljice težke in prično padati na tla. Te poizkusi so se vršili do sedaj na zemlji v megli, ter so rodili zadovoljiv uspeh.

Monakovski listi pozivajo obrtniške naročnike, naj redno plačujejo račune za naročeno delo pri obrtnikih. Poziv utemeljujejo takole: „Mnogim je še v dobrem spominu, kako so ljudje v prejšnjih časih pošteno plačevali dolgove. V mnogih slučajih se je račune izročalo z novoletnim voščilom od novem letu. To je danes seveda nemogoče, ker ima vsak obrtnik tekoče izdatke za material, najemnino, davek, plače itd. in to v tako velikih svotah, da mora vsako, še tako do-

brodoče podjetje računati na vsako marko. Zato plačujte obrtnikom tisto, kar ste pri njih naročili. One pa, ki se hočejo ukoristiti z obrtnikovim zupanjem, naj sodnija ne glede na njih mnoge izgovore, strogo iztirja.“ Tudi za naše razmere je tak poziv umesten.

Zveza čevljarskih pomočnikov v Nemčiji ima 60.000.000 premoženja.

Prenos vidnega gibanja na sliko in to gibanje živo sliko potom el. voda na velike daljave, tako da se vidijo te slike na kinematografskem platnu, je sedaj tudi že mogoče. Aparatura deluje na sledečem principu: najprej se vzame zrčalo na pretvori el. tok potom žarnic, katere so sestavljene v mozaiku v enakem smislu kakor pri oddajnem aparatu fotocelice, v odgovarjajočo svetlobo. Vsa skupina teh žarnic je tik pod steklom mlečno-bele barve. Vsaka teh žarnic žari s tako močno svetlobo, s kakršno je osvetljena fotocelica pri oddajnem aparatu. Ker so žarnice razvrščene v istem redu kakor fotocelice in imajo tudi isto razsvetljavo kakor fotocelice, mora v vsakem trenutku slika na stekleni plošči mlečne barve odgovarjati oni sliki, ki se giblje na oddajnem zrčalu. Slika na mlečni plošči se primerno zmanjša, da dobi kompaktnjšo obliko, ker se ne more napraviti tako majhnih žarnic, da bi te slike dobile za oko primeren raster. Dipl. teh. A. K.

Nemški knjigovezi so na svojem zborovanju protestirali proti privatnim in javnim režijskim delavnicam. Povdarjali so tudi, da se more le s pravilno kalkulacijo rešiti obrt pred gospodarsko krizo.

Državni delovni minister v Nemčiji je izdal nalog, da morajo vsi hišni posestniki porabiti letno gotov odstotek najemnine za popraviljanje svojih hiš. S tem bodo dobili obrtniki zopet več zaposlenja.

Ker je svetovna produkcija gumijastih izdelkov padla več kot za polovico, je „Zveza gumijevih predelovalcev v Londonu“ ustanovila fond, 30.000.000 dinarjev, iz katerega dobijo nagrade oni, ki bodo iznašli novih možnosti za potrošnje gumija.

Za kolarje.

(Nadaljevanje.)

Izračun stroškov za izdelavo dvokolice (cize) z lestvicami.

Ves les za kripo je jesen. Dolžina vojnice je 2'20 m.	Din	Din
1. Les za kripo:		
2 vojenci	22	
3 prečke	6	
3 gornji lesovi za lestvice	9	
17 klinov	8	
škatlja	8	
deska za tla	16	
jesenov les za kripo	69	69
2. Delo		
25 ur dela à 4 dinarje		100
3. Režija		
75% od plače delavca (od 100 Din)		75
4. Zaslužek		
za mojstra je 25% od lastne cene (od 224 Din)		61
Jasli za cizo stanejo pri kolarju		305
2 kolesa za cizo z bukovimi platišči		180
Od kolarja gotova ciza z lestvicami stane		485

To je običajna cena, katera se računa za srednje dobro narejeno cizo. V interesu vseh kolarskih mojstrov je, da se drže te zmerne cene in naj ne kvarijo v svojo izgubo in v izgubo svojih stanovskih tovarišev pičlo odmerjeni zaslužek. (Dalje prih.)

„Na članke Vašega lista, ki sta bila priobčena v št. 5a z dne 3. junija 1932 pod nadpisom „Javno vprašanje“ in v številki 7. z dne 24. junija 1932 z začetnimi besedami „16. aprila 1932“, se pojasnjuje, da kraljevska banka uprava ne more izdati rešitve na predstavo Društva jugoslovanskih obrtnikov v Ljubljani, ker je društvo sočasno naslovilo tudi na ministrstvo za notranje posle in ministrstvo za trgovino in industrijo kot vrhovni nadzorstveni oblasti isto predstavo, dotle, ko bo o njej odločilo pristojno ministrstvo. Zaradi načina pisanja v teh člankih je zoper odgovornega urednika odrejeno kazensko postopanje po čl. 78 zakona o notranji upravi.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine. VIII. No. 3990/1.

Ban: Dr. Marušič, s. r.